

Nemzeti Társalkodó

Május 3dik napján 1854.

Bírálói Észrevételek.

(ez évi folytatás. 129 — 144, 145 — 160, 161—165, 259 — 269, 275 — 286, 291—298).

(Történetolvasók. — Szamosközi István és históriája. — Báthori András cardinalis és erdélyi fejedelem. — Jus ligatum. — Bethlen Farkas és históriája. — Történetíró' fő kötelessége).

Martius 29ikén megerősítette Sigmond a' medgyesi országgyűlésnek elmondott, és el nem mondott végzéseit, 's április 6ikán teljes hatalmu követei - Náprági 's Bocskai-új egyezésre lépének Rudolf császár' meghatalmazottjaival. Az erdélyi fejedelemséget maga Sigmond Medgyesen Báthori András cardinalisnak adá által; követjei pedig, nem tudván mi történt távollétekben Medgyesen, Prágában Rudolf császárnak kötelezék oda.

Veszélyes vala András fejedelem' helyeztetése. Az ország' Rendei magok azt hiték 's méltán, hogy Sigmond visszafogadtatása által megbántották Rudolf császárt, és engesztelése 's megbékítése végett küldötték volt Náprágit és Bocskait Prágába. A' csá-

szár nékiek úgy is nyilatkozott, hogy megbántatását felejteni fogja, mindazonáltal ama' feltétel alatt, ha Sigmond elhagyja Erdélyt, 's az ország' lakóji állhatatosok lesznek a' nékie (császárnak) eskütt hűségben és engedelmességben. A' követek ígérék is ezt, azonban mikor ők ez ígéretet tevék, küldőjik akkor a' cardinalisnak esküvének itthon hűséget és engedelmességet.

Hogy ennyi, meg illy sértéseket csendesen eltűrjön Rudolf császár, azt András fejedelem koránt sem gondolta, nem is gondolhatta. Védelemre kellett volna tehát ellene készülnie; de hogyan védheté magát és országát sükerrel? Ha török óltalom alá áll országával együtt. Az oda állásra inté is őtet a' török császár, 's hajlának biradalma' lakószai is. Ugy de ő a' római szent Anya-egyház' cardinalisa vala, 's lelete-é egyszersmind a' fényes Porta vasallusa is? Ez, és ehhez hasonló gondolatok tolyongának lelkében. Veszedelem fenyegeté mind Prága mind Konstántzinápoly felől; gyenge vala erővel hárítani azt el; szép szerént törekvék tehát az elhárításon, 's Rudolf császár' engesztelésére követet küldé Prágába 135). Eljőve még is mind rája, mind országára a'

135) E' követ által Rudolf császárnak küldött levél' közlésével szakasztatik félbe 'Transsilvania' első fűzetében Báthori András cardinalis' fejedelemségének leírása. Ezért Rec. a' cardinalis fejedelem' további történeteiből annak csak elhalálozását említi meg röviden.

veszedelem, és nagyobb mint vélte valaha, 's onnan, honnan nem is igen vélte. Nem Prágából, nem Konstantinápolyból, hanem — Havasalföldéről.

Mihály vajdaskodék ott, egy borzasztó vétkektől undok Oláh; ki hohérbárdtól csak azért menekedett volt meg egykor Bukarestben, mert a' lenyakasztatása' nézésére összedúlt nép közül megszökött a' részeg hohér, 's hirtelen nem lehetvén mást eléállítani helyébe, a' bóérok megkegyelmeztetést esedeztek és nyertek Sándor vajdától az ő (Mihály') számára 156).

Nagy részben Báthori Boldizsárnak, és Sigmondnak köszönhette Mihály, hogy havasalföldi vajda lett; vajda korában is kedvezéssel volt iránta mind Sigmond fejedelem mind Erdélyországa 157), 's a' háládatlan most

136) Krónika, a' mohácsi veszedelemtől a' bécsi bekülésig Magyarországbán, Erdélyben, Havasalföldön, és Moldovában történt dolgokról. Pesten 1805. 8. r. 55 — 58 l. — Wolffgangi de Bethlen historia de rebus transsylvanicis. Edit. sec. Tom quart. Cibinii 1785. 8. r. 274 — 278. l.

137) Mihály vajda Erdélyben több helyeken bírt jószágokat, p. o. Bólyán, Monorán 'sat. Azokra nézve az 1598ban januariusban Gyula Fejérváratt tartott országgyűlés' végzései közt ez áll: „Fejérvármegyebeli fő ispány uraink adják értenünk: hogy a' Mihály vajda' hólyai, és annak tartománybéli jószágai a' praesidiumra rendeltetett adót tavaly nem akarták volna beszolgáltatni. Felsőged engedelmet és relaxatioját felőle jelentette. Mivelhogy pedig a' praesidium tartás mindnyájunknak kö-

*

titkon még is azon iparkodott, hogy András fejedelmet — testvérét Boldizsárnak, és rokonát Sigmondnak — megfosztván a' fejedelemségtől, maga üljön az erdélyi fejedelmi székbe. Nem régen tétetett volt ugyan Erdélyben új fejedelem, de hiszen akkor az vala hazánk' szomorú sorsa, hogy fejedelmei ottan ottan változzanak. Vakmerő gondolatnak látszott lenni ugyan az, hogy Erdély oláh fejedelmet uraljon, de gondolták-é 1599 kezdetében az erdélyiek azt is, hogy nekik még azon esztendőben papfejedelmök legyen?

zönséges hasznunkra vagyon, és azt ekkéig minden rendbéliek' jószágá, sőt a' rovatlan helyek is megadták, tetszett hogy senki jószágá, és a' Mihály vajdái is, immunis ne legyen, hanem azon vármegyebéli ispányok az ő jószágán is a' praesidiumra rendeltetett adót megvehessék, hogy ha a' haszna köz, a' tere' viselése is köz legyen.“ L: *Articuli dominorum regnicolarum trium nationum regni Transylvaniae, et partium regni Hungariae ditioni transylvanicae subiectarum, in generalibus eorum comitiis ad festum epiphaniarum Domini 1598 in civitate Alba Julia celebratis conclusi. Kézirat.*

Az ugyan azon esztendőben ugyan ott martiusban tartatott országgyűlés' határozatai között pedig ez: „A' Mihály vajda' jószágán Bolyában, és tartományában a' mennyi restantia a' praesidiumra rendelt adóban ekkéig volt: hozzánk és hazánkhoz való jó akaratjáért megengedtük, sőt ezután is ezen praesidiumra való adófizetéstől országul teljességgel eximáltuk.“ L: *Articuli — — trium nationum regni — Transylvaniae, et partium regni Hungariae — — in generalibus eorum comitiis ad 23um mensis martii — — anno Domini 1598. Albae Juliae celebratis conclusi. Kézirat.*

Különös, szokatlan, hallatlan történetek folytak-le hazánkban a' XVIdik század' utolsó tizedében; Mihály vajda' szemei előtt folytak azok le; azért bár milly különösnek, szokatlannak, hallatlannak látszék is czélja, valósithatónak reménylette. Reménysége bé teljesedett.

Hadával titkon Erdélybe ütött octoberben; Sz e b e n és Schellenberg között András' fejedelem' táborával megütközött, azon diadalmaskodott, 's novemberben Fejérvárra győzedelmi göggel béléptetvén, András fejedelmi palotájába béült, 's ott egyfelől azt láttatá ugyan, mintha Erdélyt II Rudolf császár' számára foglalta volna el, más felől mindazon által azt még azon hónap' folytában saját biradalmának lenni vallá, hűséget az ország' Rendeivel maga számára tétete-le, magát általok fejedelemnek hagyá mondatni, 's valóságos fejedelmi (vagy inkább tyrannusi) hatalmat gyakorla Erdélyben 138).

138) Ezt az 1599ben novemberben Mihály vajda' parancsolatjából Fejérvárratt tartatott országgyűlés' végzései nyilván bizonyítják. „Miért hogy minden biradalmak és fejedelemségek“ e' képpen szóllának amaz országgyűléséből Mihályhoz a' Rendei, „az úr Istentől, ő Felségétől vagynak, hisszük: hogy ő szent Felsege a' kegyetlen pogányság ellen mostan minkünk the Nagyságodot mutatta kegyelmességéből és a' teljes kereszténységnek jó végezéséből kegyelmes fejedelmünknek lennie; kiről ő szent Felsegének szüntelen igyekezünk hálaikat adni, hogy ez ideig edes hazánkban minden el-

András fejedelem a' Szeben és Schellenberg között elvesztett csata után Moldovába törekedett áltál kelni, de csak a' Csíkszék és Moldova közti havasig juthatott. Ott

lenség ellen kegyelmesen mególtalmazott, most is könyörögvén ő szent Felségének: hogy Nagyságod' kegyelmes és szorgalmatos gondviselése alatt édes hazánkban megmaradhassunk az ő szent nevének dicséretére, Nagyságodnak is jó hírének nevének kiterjedésére, nevedezésére.

„Találtuk volt meg Nagyságodot könyörögsünkkel némelly szegény nemes atyánkfiai felől, kik noha Nagyságodnak a' fidelitast praestálták volna, mindazáltal az ilyen nemes embereknek őstől maradt, vagy zálagos jószágokat egyebek Nagyságodtól elkérték volna, kire hogy Nagyságod nekünk kegyelmes választ tett, és hogy az afféle őstől maradt, vagy zálagos, vagy pénzen vett jószágot Nagyságod afféle atyánkfiainál, és nálunk helyén hagyott: Nagyságodnak megszolgáljuk.“

„Végeztük azt is, hogy a' melly szegény nemes atyánkfiai vagy betegségek miatt, vagy a' kóborlók-tól való féltekben ad praestandum fidelitatem ide nem jöhettének: azok székes helyeken az ispányok előtt, avagy kit ők arra rendelnek, egyéb hajdoni mód szerént a' gyűlés után a' hűség-re meg eskügyenek; ekkédig való absentiajokért meg ne büntessenek.“

„Nem szóllunk urakról, és fő emberekről, kik más országba mentek, vagy a' gyűlésre jöni ugyan nem akartak.“

„Találtuk volt meg Nagyságodot: hogy generaliter minket is országul minden privilegiumunkban, leveleinkben megtartana Nagyságod; kire hogy Nagyságod ilyen választ tett: hogy Nagyságod a' Sigmond fejedelem adta donation kívül minket minden privilegiumunkban, leveleinkben és

Naskalát nevezetű helyen csíkszéki Ördög Balázstól — egykori cliensétől — fejszével agyonütetett (139).

És ím' ezen elborzasztó halálu Báthori

szabadságunkban megtart Nagyságod, meg-
szolgáljuk Nagyságodnak, mint kegyelmes Urunknak.

„Utolszor, hogy Nagyságod egyéb keresztény fejedelmeknek szokása és módja szerint, hazánk' szabadságának megtartására, és juramentumnak praestálására igéré magát, azt Nagyságodnak, miat kegyelmes Urunknak, meg-
szolgáljuk.“

Ezen országgyűlés' végzéseiben a' Rendekek egy szót sem szöllanak Rudolf császárról; mindenütt Mihályt mondják fejedelmöknek, uroknak, neki esküsznek hűséget, neki terjesztik elébe végzéseiket megerősítés végett, 's ő. meg is erősítette. Igaz, hogy e' végzések' elein ő maga magát „sacratissimae caesareae regiaeque Majestatis (Rudolphiscilicet) consiliarius“-nak és „per Transylvaniam locum tenens“-nek mondja, de a' megerősítés' végzetében Erdélyt csak ugyan maga biradalmának lenni állítja e' szavakban: „praemissa omnia, in omnibus suis punctis, clausulis et articulis tam nos ipsi observabimus, quam per alios quoslibet — ubique per nostram Ditionem firmiter et inviolabiliter observari faciemus.“ L: Articuli dominorum regnicolarum trium nationum regni Transylvaniae, et partium Hungariae, — — in generalibus eorum comitiis ad diem 20-um novembris anno Domini 1599 Albae Juliae celebratis conclusi. —
Kezirat.

139) A' Rec. által idéztetett című országgyűlési végzéseken kívül az eddig mondottakra nézve lásd: Wolffg. de Bethlen historia de reb. transsylv. Edit. secund. Tom. secund. tert. Cibin. 1782. Tom. quart. Cibinii 1785.

András fejedelem az, kit Neugeboren úr ismértet. Szamosközi után ugyan különösön, mint állítja, de ismértetése' folytatában emlegeti Bethlen Farkast és Bethlen' históriai állításait is; azért Recensens, hogy következtetései majd annál világosabban tűnjenek az olvasó' szemei elébe, előzményül még történetirő Bethlen Farkasról, és históriájáról is szól.

(folytatása következik.)

Nagy Ajtai Kovács István.

Don Miguel.

Don Miguel Vidik János portugallus királynak és hitvesének Charlotta Joachima Terésia, IVdik Károly spanyol király leányának harmadik szülött fíjok, 1802ben october 2kán Lissabonban született. Midőn 1808ban a' királyi udvar Brasiliába szaladott, ő is követte atyja udvarát, és 1821ben, midőn a' Portugalliában kiütött nép zendülés következésében, mely a' főhatalmat rövid ideig a' constitutios liberalis párt kezébe adta vala, az udvar visszatért Európába, az udvarral együtt don Miguel is visszasietett Portugalliába. Ezen idő pontig még, don Miguel infans semmi politikai szerepet nem játszott, magános életében pedig szive és lelke általában semmi olyas tulajdonságot nem mütata, melytől jövendőre nézve, valami

szépet és jót lehetett volna reményleni. Rio-Janeiroban folytatott élet módja, egy közönséges munkátlan dősülő élete volt, ki zabolátlan kívánságainak, gyakori kedv változásainak és ötleteinek kielégítéseiben semmi büntetéstől nem tarthatott. A' mennyire európai élet mód és szokás engedé, Lisabonban is ezen életet folytatá, és a' főváras még tele volt az infansnak igazi gondolatlan gyermeki csinnyaival, melyek az öreg gyenge királyt is annyira ingerlék, hogy kéntelen vala az infanst testi fenyték alá vetni, midőn don Miguel egyszerre egy nagy, ha nem is dicsősséges, de fontos következéssü politikai szerepben lépett-fel, mint atyjának 's az egész portugallus népnek a' jakobinusok, atheisták, és freimaurek kegyetlen uralkodásától, megszabadítója. A' theokratizai absolutista párt, a' hatalommal bíró liberalisoknak alkalmatlan voltak, gyengeségek és hamis mérséklettségek által, alattomos szövevényeiben, melynek közép pontja a' királyné vala, már rég óta elősegítette, a' francia bajonetek által letiport spanyol liberalismusban, és az idegen diplomatiák gondolkozásokban kedvező alkalmat látott Portugalliában a' constitutionalis rendszer nyilvános megtámadására. Egy királyi herczegnek csupa jelenléte és neve is nagy fontosságú lehetett, azonban don Miguel ha szép és derék tulajdonokkal nem bírt is, legalább az alávaló pór népre, melynek közösmunkásságára ezen párt mindég különösön

számított, nagy befolyást gyakorlott. Ha tudva vannak az okok, melyek a' contra revolutios pártot arra bírák, hogy don Miguelt válassza vezérének és őtet használja céljai kivitelére, úgy könnyű által látni, miért mutatkozott don Miguel oly hajlandónak azon párt célzásai iránt, melynek főmozgatója a' királyné volt, 's miért vette által 1825ban majus 27dikére viradó éjjel azon seregek vezérlését, melyek *Sampayo* ezere-des parancsa alatt állottak, és semmi ellentállásra nem tanálván, a' contra revolutiot kevés napok alatt minden vérontás nélkül tökéletességre vitte. Ezen nevezetes szolgálata jutalmául az az előtt egy nappal egy proclamatióban számkivettetett infans, atyjától a' portugalli hadsereg fővezérének neveztetett, 's különböző hirdetményekben mint atyjának és hazájának szabadítója dicséretekkel halmoztatott, és szemmel látott tanúk bizonyítják, miként hirdeté a' herczeg a' főváras útszáin lovagolva, a' pór nép seprőjétől körül kerítve, minden jó és derék polgároknak, kik ezen aljas nép csoport által személyekben és vagyonokban gyakran megkárosítottak, nagy botránkozásokra, ezen vitéz tette által nyert dicsősségét. Ha az infans dicsősség szomjuhozó nagyra vágyása egy pillantatig ez által ki is vala elégitve, de mégis azon párt, mely őtet céljai kivitelére használta, várakozásában nagyon megcsalódott. Az 1825ban majus végén kiütött contra revolutio jollehet a' nyilvános absolutis-

ták és theokraták munkája volt, mégis a' főhatalmat és a' közügyek igazgatását a' fél-mérséklett 's idegen udvarok jóvá hagyását kereső udvariak 's nem az absolutisták kezébe adta, és az öreg gyenge király inkább bizta magát ezekre, mint szinlett szabaditói és oltmazói közül a' hevesebb és mérészebb férfiakra, kivált midőn az idegen diplomátia is, mely most a' királyi tanácsban az elsőség 's nagyobb bé folyás felett vetekedett, a' contra revolutios és általában minden hatalmasb párt ellen nyilatkozott. Ennek következése a' lett, hogy a' contra revolutios párt és a' királyné a' restauralt törvényes királyság ellen is éppen oly hatalmasan 's nagy igyekezettel folytatták előbbi alattomos munkáikat, mint ezelőtt a' revolutios constitutionalis kormány ellen, és don Miguel esmét eszközül engedé magát használtatni ez alattomos czélok kivitelére. Ez alattomos szövetezésekből folyt elsőben is, a' király hív és kedvelt szolgájának az öreg Loule marquisnak megölettetése. Ezen gyilkosság még nem jött egészben világosságra; de ha az öreg marquis ellen viseltetett személyes gyűlölséget nem tekintjük is, az ő elvesztése úgy látszik közelebbről azért történt, mivel ő a' titkos szövetségbe, mihelyt csak annyit megtudott, hogy az ő halgatásától függ az egész szövetség fennállása, belé elegyedni nem akart. Valyon ezen gyilkosság, a' mint ezt egy környülményes tudósítás írja, valóban az esméretes *Veresimo* nevü katona által, az in-

fans jelenlétében és parancsára tulajdon szó-
 bájában, az infans akkori kedveltje *Abrantes*
marquis segítségével vitetett é. véghez,
 bizonyossággal nem állítjuk. De hogy az in-
 fans és a' királyné a' dolgot tudták, és ab-
 ban kisebb vagy nagyobb mértékben hihe-
 tőleg részt vettek, ehez kétség alig férhet.
 Másik következése ezen titkos szövetségnek,
 az 1824ben április 50kán kiütött lázadás volt,
 mely a' diplomatai test bátor elszántsága
 's fáradhatatlan munkássága által; és don Mi-
 guelnek valamely nehéz vállalat kivitelére
 merőben alkalmatlan volta miatt, a' lázza-
 dók legyőzöttetésével végződött. Mit tett vol-
 na az absolutista párt? mit don Miguel ön
 hatalmából ha a' lázadás részekre szerencsé-
 sen üt valaki? vajlon megelégedtek volna é
 a' szerencsétlen öreg királyra más ministe-
 reket tolni, vagy koronájától is egyenesen 's
 forma szerént megfosztották, 's vajlon élete
 bátorságban lett volna? közelebbről nem vizs-
 gálhatjuk. De hogy az absolutista párt és a'
 herczeg karakterét tekintve, a' legborzasz-
 tóbb esetektől is lehetett tartani, kétségen
 kívül való. Közönségesen tudva van az öreg
 király és az infans között Windsor Castle
 angol linia hajón a' diplomatai test jelen-
 létében esett bocsánat kérés és békekötés,
 melynek főfeltétele az infans ideigleni szám-
 üzetése volt. Don Miguel tehát ideiglen ha-
 zájából számkivetve, előbb Párisba, azután
 Bécsbe utazott, és a' mint a' közönséges hi-
 vatalos 's fél hivatalos tudósítások erősítik,

itt igen rendes élet módot folytatott, a' milyent csak egy ifju herczegtől várni lehetett, 's különösen az udvaroknál divatkozó szokásokat és erkölcsöket szorgalmasan tanulta. A' jó reménységű infanst Göttingában egy Hülsemann nevű privat tanító a' diplomatia felügyelete alatt oktató a' státus törvények tudományában. Más tudósítások ellenben azt állítják, hogy a' herczeg Párisban és Bécsben is, csak azon élet módot folytatá, melyet Rio Janeiroban és Lissabonban követett. De akar hogy történtek mindezek, don Miguel még nagy dolgokra vala fenntartva. Az 1826ban martiusban következett halála VI-dik Jánosnak a' portugalli királyi székre következőt, a' legkényesebb kérdéssé tette, mivel az idősb fiúnak don Pedrónak a' Portugalli koronához való jussai nem keveset gyengitődtek azon körülmény által, hogy már Brasiliának rég óta nem csak valóságos császárja volt, de a' Canning politikájának eszközléséből az öreg király által is halála előtt kevéssel annak esmértetett. A' portugalli státus törvény némely határozatai oda látszottak mutatni, hogy idegen fejedelem, a' milyen don Pedro is volt, egyszersmind Portugallia királya nem lehetett. Don Pedro következősi jusa ellen ezen ellenvetések nem támadtak vala, ha az ellen párt érdekei és indulatai ez által felizgatva nem lettek volna. Don Pedro maga viselete, melyet Brasiliának az anya országtól elszakadásakor követett, ötet merőben gyűlöletessé tette a' nép

előtt, az ő valódi vagy hivatalos liberalis-
 mussa miatt rettegett és visszaborzadott tő-
 le az absolutista párt, 's tulajdon érdeke ki-
 vánta, hogy don Pedro következési jusa el-
 len minden nehézségeket 's ellenvetéseket fel-
 hozzon, a' második infans don Miguelnek
 pedig ebből önként származó jusait okokkal
 támogassa és védelmezze. Ezen kényes kér-
 dés megfejtése úgy látszott nem a' vad pár-
 tosság duló hatalmára, de a' diplomatia gyen-
 gédebb kezeire 's főként Canning elintézésé-
 rére bízott, ki az angol pártfogási just,
 Portugallia felett a' szent szövetség politiká-
 jának 's különösön Franczia és Spanyolor-
 szágoknak bosszujokra, újból helyre állítá.
 Azon közép út, melyet a' liberalismus hőse
 e' kényes kérdés megfejtésére talált-ki, u-
 tobbi következésekből ítélve, igen helyes o-
 kokból az egész diplomatia helyben hagyá-
 sát megnyerte. Ezen Canning által ajánlott
 közép út ebből állott, hogy don Pedro a'
 portugalli koronához való jusát engedné át
 leányának donna Máriának, e' pedig annak
 idejében nyujtaná kezét atyja testvérének
 don Miguelnek. Don Pedro ezen egyezéshez
 Canning kivánságára vagy legalább jóvá ha-
 ggyásával, még ezen feltételt tette hozzá,
 hogy Portugallia egy általa készített consti-
 tutios polgári alkotást nyerjen, mely által
 az Angliától függő és ennek hódolt liberalis
 párt fontossága, 's ez által Angliának is a' por-
 tugalli ügyekbe befolyása biztosítva látszott
 lenni. Ez elintézés létesülése csak attól füg-

gött, hogy ezen ajánlatokat az illető felek, 's különösen don Miguel és a' különböző pártok Portugalliában miként fogadandják.

(folytatása következik).

Bonapárténak egy bundája.

Bonaparte a' maga asszony testvérei közül egyiknek, egy igen gazdagon készült bundát ajándékozott vala, melyet az előtt ő maga-is viselt. — Egykor (éppen a' spanyol háboru kezdetiben) egy reggeli lovagló sétálásban elkísérteté magát B e r t h i e r r e l, és ennek fényes tiszti karával. — Az adjután-sok között egyik, öltözete gazdagsága által, magát különösen kitüntette, és a' Császár, ki őtet egy darabig figyelemmel nézte, észre vette 's megesmerte a' bundát, melyet atyafiságból a' testvérének adott, és a' melyet egy nem eléggé okos szerelem a' bátor kedventznek vállaira kanyarított vala. — Magához hivatá az adjutánst, és éles hangon így riasztá-meg: „Mit csinál kend itt? — egy ilyen bunda nem az elyseumi mezőkhöz való. — Mars! Spanyolországba, — a' mint most viseli kend: még igen kerges, — elébb korholtassa-meg gojobisokkal, és azután pompázzék vele.“ — Hijjában vetette közbe magát Berthier az ifiu emberért, hijjában esedezett az asszony is (a' Bonapárté testvére) a' megszégyenített kedveltyiért: semmit nem engedett, ezt mondván: Czifrázzad, begyes-

gessed, hugom, ha tetszik, a' bubáidat, de az én tisztjeimnek hadj békét. — Az ifiu hős a' Pyreneusokhoz expedialtatott, és mingyárt az első ütközetben elesett. — Ő, szegény, megnyerte a' bundát, de olyan leve az neki, mint a' Déjaniráé Herculesnek.

E r ő s T a n ú l á s.

Morell Fridrik olyan erőssen tanúlt, hogy a' mellett mindent egyebet elmellőzött, vagy elfelejtett. — Midőn a' Libanius munkáját görögből deákra fordította: megjelentik neki, hogy a' felesége erőssen beteg: — még csak két vagy három periodusom van fordítani való — felele réa — mingyárt megyek. — Egy második követ is jöve, azt mondván, hogy vonaglik. — Mondjátok-meg: mingyárt megyek; még csak egy pár szó van leírandó. — Végre hírré tévék neki, hogy megholt. — Nagyon sajnálom — felele réa — jó asszony volt. — Ekkor is az asztalánál maradt, és írt.

Szelid Fejedelem.

Első Filep nevü Pommeraniai herczegnek, a' ki igen szelid és engedelmes természetü vala, azt tanácsolák egykor, hogy mivel a' gonoszté-
vők az ő engedékenysége miatt igen elszaporodtak, bányyék velek keményebben, és büntesse őket halállal. Rosz féle disznó, a' mely a' maga malaczait megeszi — felele a' jámbor és bölcs herczeg.

K. J.